
RICHTLIJNEN BETREFFENDE DE WERKWIJZE VAN DE REGIONALE TOETSINGSCOMMISSIES EUTHANASIE

I. INLEIDING

In artikel 19, tweede lid, onder b, van de Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding (wet) wordt bepaald dat bij of krachtens algemene maatregel van bestuur nadere regels worden gesteld over de werkwijze en verslaglegging van de commissies. Dit is vastgelegd in het Besluit van 6 maart 2002, houdende vaststelling van regels met betrekking tot de commissies, bedoeld in artikel 19 van de Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding (besluit). Artikel 5 van dit besluit bepaalt dat de voorzitters richtlijnen vaststellen voor de toetsing aan de zorgvuldigheidseisen en de daarbij te volgen procedure. In ieder geval worden regels gesteld omtrent:

- a. de wijze waarop de gemelde gevallen aan de zorgvuldigheidseisen worden getoetst;
- b. de gevallen waarin de behandelende arts in ieder geval wordt gehoord;
- c. de wijze waarop de inlichtingen bedoeld in artikel 8, tweede lid en derde lid, van de wet worden vastgelegd.

Tevens is het ingevolge artikel 4, tweede lid, onder b, van bovengenoemd besluit de taak van de coördinerend voorzitter om in overleg met de voorzitters zorg te dragen voor het opstellen van richtlijnen met betrekking tot activiteiten van de commissies op het gebied van de voorlichting.

Met de onderhavige richtlijnen wordt aan deze bepaling gevolg gegeven.

In deze richtlijnen worden de begrippen als bedoeld in artikel 1, van de wet gehanteerd.

II. **BEVOEGDHEID COMMISSIE**

Absolute bevoegdheid

De absolute bevoegdheid van de RTE's vloeit voort uit art. 3, lid 1 WTL jo art. 293, lid 2 en 294, lid 2, tweede volzin Sr.

De commissies zijn op grond hiervan bevoegd tot het toetsen van een melding door een arts van levensbeëindiging op verzoek of hulp bij zelfdoding bij patiënten van 12 jaar of ouder, die tevens mededeling heeft gedaan van de oorzaak van dit overlijden aan de gemeentelijk lijkschouwer.

Volgens art. 8 WTL beoordeelt de commissie op basis van het verslag bedoeld in artikel 7, tweede lid van de Wet op de Lijkbezorging of de arts die levensbeëindiging op verzoek heeft toegepast of hulp bij zelfdoding heeft verleend, gehandeld heeft overeenkomstig de zorgvuldigheidseisen als bedoeld in artikel 2 van de WTL.

Relatieve bevoegdheid

De relatieve bevoegdheid van de RTE's vloeit voort uit artikel 19 van de wet jo artikel 3 van het besluit. De toetsingscommissie tot wiens regio het arrondissement behoort waarin het overlijden ten gevolge van levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding heeft plaatsgevonden, is bevoegd.

Artikel 1

1. De commissie is bevoegd in gevallen waarin er sprake is van een verzoek van de patiënt om levensbeëindiging of hulp bij zelfdoding. Ook een schriftelijke wilsverklaring van een patiënt die niet langer in staat is zijn wil te uiten, kan worden aangemerkt als een verzoek om levensbeëindiging, indien deze verklaring is opgemaakt ten tijde dat de patiënt nog tot een redelijke waardering van zijn belangen in staat was.
2. De commissie is niet bevoegd indien:
 - A. een verzoek om levensbeëindiging of hulp bij zelfdoding ontbreekt;
 - B. er sprake is van normaal medisch handelen, waaronder in ieder geval wordt verstaan:
 - a. het niet starten of staken van een medisch zinloze behandeling;
 - b. het niet starten of staken van een medische behandeling op verzoek van de patiënt;
 - c. een verhaasting van de dood als bijkomend gevolg van een behandeling, die noodzakelijk is voor, en naar haar aard rechtstreeks is afgestemd op het verlichten van ernstig lijden van de patiënt;
 - C. er sprake is van levensbeëindiging bij een minderjarige patiënt, jonger dan 12 jaar;
3. Alle meldingen worden in principe geregistreerd, behandeld en afgedaan in een oordeel zorgvuldig, onzorgvuldig of onbevoegd. Indien de commissie niet bevoegd is de melding in behandeling te nemen, is de volgende werkwijze van toepassing:
 - Bij A en B (bij nader inzien onbevoegd):
 - a. de melding wordt opgenomen in het registratiesysteem;
 - b. de commissie brengt haar oordeel schriftelijk ter kennis van de arts en stelt deze ervan op de hoogte dat de melding wordt teruggestuurd naar de gemeentelijke lijkschouwer;
 - c. de commissie zendt de melding terug naar de gemeentelijke lijkschouwer met een kopie van het oordeel.
 - Bij C (prima vista onbevoegd):
 - a. de melding wordt niet opgenomen in het registratiesysteem;
 - b. de commissie zendt de melding terug naar de gemeentelijke lijkschouwer met het verzoek de melding door te geleiden naar de officier van justitie;
 - c. de commissie stelt de arts hiervan schriftelijk op de hoogte.

III. SAMENSTELLING COMMISSIE

In artikel 15 van de wet wordt bepaald dat een lid van de commissie, dat voor de behandeling van een zaak zitting heeft in de commissie, zich verschoont en kan worden gewraakt indien er feiten en omstandigheden bestaan waardoor de onpartijdigheid van zijn oordeel schade zou kunnen lijden. Deze situatie doet zich ondermeer voor indien een arts van de commissie levensbeëindiging op verzoek of hulp bij zelfdoding meldt.

Artikel 2

1. Indien er sprake is van een melding van een arts die tevens (plaatsvervangend) commissielid is van de toetsingscommissie euthanasie in dezelfde regio, wordt de samenstelling van de commissie zodanig gewijzigd dat de onpartijdigheid van de commissie is gewaarborgd.

2. Alle voorzitters, leden en plaatsvervangend voorzitters onderscheidenlijk leden die zijn benoemd bij een nader aangeduide regionale toetsingscommissie euthanasie, worden tevens benoemd tot plaatsvervangend voorzitter onderscheidenlijk lid van alle andere regionale toetsingscommissies euthanasie.

IV. TOETSEN JUISTE PERSOON MELDER

In artikel 1, onder c, van de wet wordt de 'arts' gedefinieerd als: de arts die volgens de melding levensbeëindiging op verzoek heeft toegepast of hulp bij zelfdoding heeft verleend. Uitgangspunt hierbij is dat de arts die daadwerkelijk de levensbeëindiging heeft uitgevoerd of hulp bij zelfdoding heeft verleend het modelverslag ondertekent. Deze arts wordt als 'meldend arts' aangeschreven.

Artikel 3

1. Indien uit de meldingsgegevens blijkt dat een andere arts dan de melder de levensbeëindigende handeling heeft verricht, dient het beredeneerd verslag gestuurd te worden naar de arts die de levensbeëindiging daadwerkelijk heeft uitgevoerd of de hulp bij zelfdoding heeft verleend voor het –na akkoordbevinding- (mede-)ondertekenen van het bestaande beredeneerd verslag en het zonodig aanvullen ervan, of het opstellen en ondertekenen van een nieuw beredeneerd verslag. De arts die de melding deed wordt hiervan in kennis gesteld.
2. Indien bij de procedure meerdere artsen betrokken zijn, dan ontvangen deze arts(en) een kopie van de aan de 'meldend arts' gestuurde berichtgeving.
3. Indien twee artsen het modelverslag gezamenlijk ondertekenen en verklaren de levensbeëindigende handeling gezamenlijk te hebben verricht, worden (bij uitzondering) beide artsen gezien als 'meldend arts' en als zodanig aangeschreven.

V. PROCEDURE BEHANDELING VAN DE MELDING EN HET OORDEEL

Artikel 4

De commissie zorgt voor de registratie van de gemelde gevallen van levensbeëindiging op verzoek of hulp bij zelfdoding. De Wet bescherming Persoonsgegevens is van toepassing.

Artikel 5

Wanneer een arts, ook na herhaald verzoek van de commissie, geen ondertekend beredeneerd verslag overlegt, stuurt de commissie de melding retour aan de gemeentelijk lijkschouwer, onder verwijzing naar artikel 293, lid 2, van het Wetboek van strafrecht juncto artikel 7, lid 2, van de Wet op de lijkbezorging. De commissie kan in dat geval niet vaststellen of door de arts aan de zorgvuldigheidseisen zoals opgenomen in de wet, is voldaan.

Artikel 6

1. De secretaris stelt voor de vergadering een conceptoordeel op.
2. De leden van de commissie, die zitting hebben, ontvangen minimaal vijf werkdagen vóór de vergadering de meldingen met de daarbij behorende stukken en conceptoordelen.
3. De commissie vergadert minimaal één keer per maand.

Artikel 7

1. Het oordeel van de commissie wordt voor wat betreft vorm en inrichting vastgelegd in een model.
2. De arts ontvangt een afschrift van het oordeel, het originele exemplaar blijft achter in het dossier.
3. Nadat een eindoordeel is gegeven worden de voor de behandeling gekopieerde dossiers vernietigd. Het originele dossier wordt gedurende de wettelijke termijn van 15 jaren bewaard.
4. Een afschrift van een oordeel kan op verzoek aan de betrokken consulent worden verstrekt wanneer de meldend arts desgevraagd aan de secretaris heeft kenbaar gemaakt daartegen geen bezwaar te hebben.

Artikel 8

1. Het oordeel wordt ondertekend door de (plaatsvervangend) voorzitter en mede ondertekend door de (plaatsvervangend) secretaris van de commissie.

VI. TOETSING

Artikel 9

1. De stukken van de melding moeten de commissie inzicht geven of door de arts is gehandeld overeenkomstig de zorgvuldigheidseisen, bedoeld in artikel 2, van de wet.
2. Indien naar het oordeel van de commissie het inzicht, bedoeld in het eerste lid onvoldoende is, kan de commissie:
 - a. de arts of de consulent verzoeken zijn verslag mondeling of schriftelijk aan te vullen;
 - b. bij de gemeentelijke lijkschouwer, de consulent of andere betrokken hulpverleners telefonisch of schriftelijk inlichtingen vragen;
 - c. de arts of de consulent schriftelijk uitnodigen voor een gesprek met de commissie.
3. Indien alleen de consulent om aanvullende informatie wordt gevraagd, dan wel wordt uitgenodigd voor een gesprek, wordt de arts daarvan schriftelijk op de hoogte gesteld.
4. Indien bij de melding een onvolledig verslag van de consulent wordt aangetroffen, wordt de consulent verzocht het verslag alsnog aan te vullen. De meldend arts wordt hiervan op de hoogte gesteld.
5. Indien op het eerste gezicht niet is voldaan aan het vereiste van een onafhankelijke consultatie als bedoeld in artikel 2, eerste lid, onder e, van de wet, gaat de commissie door middel van het vragen van aanvullende informatie na of er sprake is van een onafhankelijke oordeelsvorming. Indien de arts met feiten kan onderbouwen dat is voldaan aan een onafhankelijke oordeelsvorming, kan de commissie beslissen dat is voldaan aan de zorgvuldigheidsvereisten.
6. Indien een arts wordt uitgenodigd, wordt van dit gesprek een verslag gemaakt. Een kopie van dit verslag wordt ter kennisgeving aan de arts gezonden.
7. In het oordeel wordt vermeld dat nadere informatie is gevraagd en de gegeven toelichting wordt in het oordeelbericht verwerkt.

Artikel 10

1. Indien de commissie overweegt te oordelen dat de arts niet overeenkomstig de zorgvuldigheidseisen heeft gehandeld, wordt:
 - a. de arts uitgenodigd voor een gesprek met de commissie;
 - b. de melding en het conceptoordeel voorgelegd voor advies aan alle leden, inclusief de plaatsvervangende leden van de desbetreffende commissie;
 - c. de melding en het conceptoordeel voorgelegd voor advies aan de voorzitters en plaatsvervangende voorzitters van de overige commissies.
2. Op het verzoek om advies bedoeld in de onderdelen b en c, dient in alle gevallen een schriftelijke reactie (of per e-mail) te worden gegeven.
3. Indien de commissie tot het oordeel komt dat de arts niet overeenkomstig de zorgvuldigheidseisen heeft gehandeld wordt een afschrift van het oordeel met bijbehorend dossier aan het College van procureurs-generaal en de Inspectie voor de gezondheidszorg gezonden. Een verslag van een gesprek met een arts of consulent maakt onderdeel uit van het dossier.

VII. VOORLICHTING EN KWALITEITSVERBETERING

Artikel 4, tweede lid, onder b, van het besluit bepaalt dat de coördinerend voorzitter, na overleg met alle voorzitters, zorgdraagt voor richtlijnen met betrekking tot voorlichtingsactiviteiten. Op verzoek verlenen de commissies medewerking aan congressen en symposia of aan de publicatie van artikelen in (medische, juridische en ethische) tijdschriften en literatuur. De commissies leveren structureel een bijdrage aan de SCEN-opleiding.

Een belangrijke vorm van voorlichting vindt plaats door de publicatie van het jaarverslag, waarin de commissies inzicht geven in hun werkzaamheden en oordeelsvorming en door de informatie op de website www.toetsingscommissies euthanasie.nl. Op deze site zijn ook oordelen van de commissies gepubliceerd. Deze oordelen zijn niet tot individuele personen herleidbaar.

Artikel 11

1. Representatie of het te woord staan van de pers bij aangelegenheden die alle commissies betreffen - waaronder de publicatie van het jaarverslag - is in beginsel voorbehouden aan de coördinerend voorzitter.
2. Indien een lid van de commissie in die hoedanigheid in de publiciteit treedt - in de media of door publicatie - dient deze dit optreden of de publicatie vooraf met de voorzitter van de commissie te bespreken. Indien er twijfels bestaan, wordt het verzoek voorgelegd aan alle voorzitters.
3. Een lid van de commissie in die hoedanigheid onthoudt zich van persoonlijke uitlatingen in de publiciteit die kunnen worden opgevat als de mening van de commissie.

Artikel 12

Indien de commissie een verzoek krijgt om medewerking te verlenen aan enige vorm van voorlichting, wordt dit verzoek voorgelegd door de secretaris aan de voorzitter van de commissie. De voorzitter beslist - zo nodig na overleg met de overige commissieleden - of het verzoek ingewilligd wordt. Bij twijfel overlegt de voorzitter met de coördinerend voorzitter

Artikel 13

De commissies verlenen medewerking aan de opleiding voor consulent van Steun en Consultatie bij Euthanasie in Nederland (SCEN). Ten behoeve van de opleiding is een standaardpresentatie beschikbaar, die in overleg met SCEN tot stand is gekomen. De standaardpresentatie kan door alle commissies gebruikt worden.